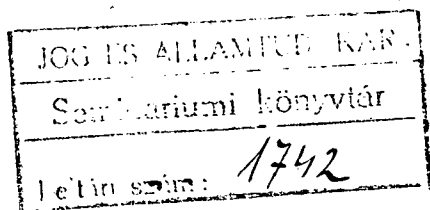
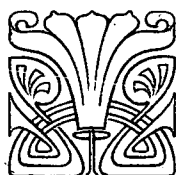

XXXXX / 2

A VÁLASZTÓJOGI REFORM KÜSZÖBÉN

BUDAPEST, 1908.
NYOMATOTT MÁRKUS SAMU KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
BÁTHORY-UTCZA 20.

A magyar választói jog reformja terén Miért tágul a választójog köre? köd előttünk, köd utánunk. Ugy látszik, hogy a vezérlő elvek elhomályosítása nemcsak az előkészítő munkálat során kísért, hanem meglesz a végleges reformmüben is. Csak a problémák-nak tiszta látásán és az általános választói jog kérdésében ér-dekelteknek hathatós együttműködésén törhet meg az a törek-vés, a mely más lepelben, modern jelszavak segítségével ugyan-azokat a célokat akarja elérni, mint a mai jog.

Az általános egyenlő titkos választói jogot rendszerint erős küzdelem teremti meg. Nem a jogegyenlőség eszméjének hódító körutjára vezethető vissza diadala, hanem erősödő osztályok harc-os működésére. Angliában, Franciaországban forradalmak előzik meg a választói jog kiterjesztését. Előfordul ugyan, hogy a választójogot nem azoknak az osztályoknak a küzdelme vivja ki, a melyekre kiterjesztették, de mindig osztályok küzdelme. Így Németországban nem a Lassalle agitációjának eredménye, ha-nem a központi hatalomnak a partikulárizmusra törekvő rendi-ség meggyengítésére irányuló sakkhuzása volt. Osztályérdekek erős nyomása nélkül nem pattant szét sehol a korlátozott vá-lasztói jog pántja: Ha az általános, egyenlő választójog Magyar-országon megvalósul, akkor ez csak a választójog általánossá-gát és egyenlőségét követelő osztályérdekek erejének műve lehet.

Nézzük a választójogi reform kérdését a magyarországi osztályok érdekeinek szempontjából.

Az általános választói jognak leglelke- A választójog és a proletariátus. sebb híve Magyarországon az ipari proletariátus, legelszántabb ellensége a nagybirtokkal egyesült dzsenti. A munkásság érdekei nyilvánvalóak. A jogokból majdnem teljesen ki van zárva, a törvényhozás barátságos indulatával nem igen dicselkedhetik.

Képviselői egyáltalán nincsenek a parlamentben. Négy %-ának van csak választói joga. Helyzetének megjavulását attól várja, hogy érdekeinek képviselői a parlamentbe kerülnek és az uralkodó osztályoknak munkásszavazatokra számító képviselői is meg fogják változtatni szociális politikájukat. A munkásság eredményes működésének színtere csak demokratikus állam lehet. A magyar feudalizmusnak a magyar demokráciává való átalakítását, átmeneti programja megvalósítását véli kiküzdhetni a munkásság az általános választói jog segítségével. Az általános választói jog nem sajátosan szocialista követelés. Igen kevés szocialista akad, a ki végső céljának kiküzdését a parlament segítségével óhajtja elérni. A hol a választói jog egészen általános és egyenlő, a demokrácia kifejlődött, a rendiségnek végső maradványai is eltűntek, ott a parlamentnek értéke erősen esökken a munkásság szemében. A választójog a munkásmozgalom szempontjából nem a szocializmus, hanem a demokrácia megteremtésének eszköze. A hűbéri Poroszország szocializmusa a legerősebben közeledik, a szabad Franciaország munkásmozgalma a legjelentékenyebb módon távolodik a parlamentarizmustól.

A választójog s a földbirtokos osztályok.

Ha könnyen megérthetjük azokat az érdekeket, a melyek a munkások mozgalmát Magyarországon az általános választójog irányába terelik, ép oly könnyű azoknak az érdekeknek a felderítése, melyek a nagybirtokkal egyesült dzsentrinek küzdelmét az általános választójog ellen irányítják. Ugyan nem egy tagja akadt az agrárius uralkodó osztályoknak, a ki kijelentette, hogy általános választói jogot akar. De rendszerint hozzátette, hogy a nemzeti érdekek korlátai között. Helyesen jegyezte meg erre az általános választójog egy konzervatív ellensége, hogy az általános választói jognak ilyfajta hívei hasonlóak ahhoz a bádeni paraszthoz, a ki köztársaságot akart . . . élén az örökös nagyherceggel.

Az általános választójog a földbirtok általános uralmát fenyegeti Magyarországon. Ma az önálló választók körülbelül 60%-a földbirtokos, a kiket jórészt a nagybirtok vezet. A nagybirtoknak és középbirtoknak érdekeit istápolja a magyar vámpolitika, az adópolitika, a szociálpolitika. A pusztuló középbirtok tartalékalapja a magyar állami és törvényhatósági közgazgatás.

Élesen elemezve a földbirtok eladósodásának, a dzsentri gazdasági pusztulásának okait, azt találjuk ugyan, hogy e pusztulás jórészt erős ipar, nagy városok, hatalmas fogyasztó-közönség hiányára vezethető vissza. Így tehát az ipari Magyarország megszületése a magyar középbirtoknak is érdeke. Csakhogy ez a cél az iparosoknak és kereskedőknek közvetlen érdeke, míg a földbirtoknak közvetlen hátrányokat, és csak távoli előnyöket nyújt. Ezekért a távoli gazdasági előnyökért nem adja fel állami és törvényhatósági privilégiumait.

Ha a dzsentri és a nagybirtok a választói jog demokratikus reformját elfogadja, akkor ezt csupán kényszerhelyzetben teszi. Enged a dinasztia kényszerének, a mely a közjogi küzdelmek végső lefegyverzését várja a választói jog reformjától és enged a forrongásoktól, sőt esetleg forradalomtól való félelem nyomásának. Ezeknek az osztályoknak a szemében a választójog csak azért jó, mert azok a forradalmi eszközök, melyeknek az általános választói jog levezető csatornája, az ő szemükben a választójog kiterjesztésénél is rosszabbak. Nekik a demokratikus választói jog nem új küzdelmek megindítója, hanem az alsó néposztályok mai renddel való kibékítésének eszköze. A parasztforradalom ijesztő réme megteremtette a jobbágyfelszabadítást a magyar föld urainál és a munkások forrongásainak képe idézheti elő csak náluk azt, hogy a jobbágyfelszabadítás művét kiterjeszszék a politikai jogokra is.

Csakhogy a jobbágyfelszabadítás Magyar- A választójog és a polgárság. országon nemesak a félelemnek, hanem a gazdasági belátásnak is, a jobbágyi munka értéktelenségének és más gazdasági okoknak is volt eredménye. A mi korunk jobbágyfelszabadítását is sürgetik vezető osztályok érdekei. Azonban ezek nem agrárius érdekek, hanem az iparosoknak, a kereskedőknek és a velük érdekközösségben élő szabad foglalkozást üzőknek érdekei.

Az iparosok és kereskedők jóval kisebb mértékben részesülnek a mai választói jog áldásaiban, mint a földbirtokosok. Az önálló iparosoknak, kereskedőknek körülbelül fele nem választó. A kispolgárság 84%-ának nincs választójoga. Az ipari Magyarország táborának hivei elenyésző kisebbségben vannak. S a mi a legfontosabb, a demokratikus és kapitalisztikus Magyarországot követelőknek a mai választói jog mellett nincs sem küzdőtársa, sem segédesapata. A polgári osztály szempont-

jából a választói jognak széles néprétegekre való kiterjesztése azért sürgető szükségesség, mert csak ezton tehetnek szert olyan választókra, a kikkel legalább is egyideig egy utom haladhatnak.

Az iparosokon és kereskedőkön kívül szembetűnően egyedül a munkásságnak közvetlen érdeke az ipari Magyarország megteremtése. Ettől várják megélhetésök javulását, táboruknak megerősödését, számuknak megnövekedését.

Az iparteremtő vámpolitika, mely szemben az agrár vámpolitikával nem közjogi vámvonalat és közös vámterületet, hanem külön vámterületet követel, egyaránt érdeke a magyar iparos és kereskedőosztálynak és a munkásosztálynak. Agráriusaink élelmiszerdrágaságot előidéző vámpolitikája emeli a földbirtok azaz elsősorban a nagybirtok hasznát, de csökkenti az iparcikkéket vásárló közönség fogyasztóképességét. Az agrárius adópolitika magas fogyasztási adóival és alacsony földadóival épügy meggátolja az ipar és kereskedelem fellendülését, mint a munkásság életigényeinek fokozását.

A jó, lelkiismeretes közigazgatás éppolyan nélkülözhetetlen előfeltétele az ipar és a kereskedelem kifejlődésének, mint a munkásosztály emberhez méltó megélhetésének. A központosított állami közigazgatásnak épügy ellensége a dzsentri, mint a valójában demokratikus önkormányzatnak. Állami munkásbiztosításunk fejletlen, de erősen kifejlett a dzsentribiztosítás, a melynek neve: magyar közigazgatás. Óriási gyermekhalandóságunk annak az agrárius közigazgatási politikának eredménye, a mely annyit költ löversenydíjakra, mint közegészségügyre. Valósággal megható, mikor az általános választójognak egy ellensége rámutat az amerikai korrupcióra, a melyet ott az általános választójog fejlesztett ki. A magyar közigazgatás, a melyet a mi választójogunk tart fenn, természetesen fehérebb a patyolatnál.

Erősen érintkezik az ipari és kereskedői osztályoknak és a munkásosztálynak követelése a szociálpolitika terén. Extenziv gazdálkodásunk csak igen alacsony munkabérek mellett tud tengődni. Az alacsony munkabérek fentartásának eszköze a hazai szociálpolitika, hatása a nagy kivándorlás. Az ipar munkáshiánya és a nagybirtok munkáspolitikája egy tőről fakadnak. Csak tisztességes szociálpolitika szüntetheti meg a magyar kivándorlást, adhat munkáskezeket és fogyasztóképes vevőket az iparnak.

De ez egyszermind megöljje a nagybirtok mai gazdálkodási rendszerének.

Ipari termelésünk épúgy a nyugat mögött áll, mint választói jogunk. Satnya iparunk és kereskedelmünk az oka annak a jelenségnek, hogy középosztályunk a szabad foglalkozásokat immár tulzsufolta. Ügyvédségünk jobban növekszik, mint a peres és peren kívüli ügyek száma, orvosaink szaporodása meghaladja — nem a betegek növekedését — hanem a közegészségügy fejlődését. A magyar közoktatásügy elmarad a tanárok fejlődése és a magyar ipar a mérnökök számának növekedése mögött.

Mindezekből az okokból a magyar polgárságnak szüksége van a nagybirtok hatalmának és a vele összefüggő jogi rendszernek megtörésére. És ennek a célnak nincs más eszköze, mint a választójog általánossá tétele, mint széles néprétegek felszabadtítása és ez uton új szövetségesek megteremtése. A míg ez meg nem történik, addig a széles irányú ipari politika helyett az iparsegélyezés kiválasztottaknak jutó morzsái fogják jellemezni a magyar iparfejlesztést.

A földbirtok és a kapitalizmus osztályai- Gazdasági és közjogi politika.
nak politikája a gazdasági és a tisztán közjogi politika között való különbségben lel éles kifejezést. Magyarországon azért divott egész napjainkig a gravaminális közjogi politika, mert a nagybirtok és dzsentrí gazdasági politikájának alig vannak új feladatai. Ez a politika nem halad új irányok felé, hanem főtörekvése a réginék konzerválása. A régi politikának egy hűve mély aggodalommal kesereg azon a körülményen, hogy a felszabadtított új osztályok figyelme alig terjed túl megélhetésük érdekein és ezért a gazdasági politikára fogják vetni magukat. Gazdasági politikánk már régóta sanyli ezeknek a szűk látókörű tömegek mohó küzdelmének, politikai befolyásának hiányát. Nem véletlen, hogy a vezényszó kérdése nagyobb lángot gyújtott politikusaink lelkében, mint a külön vámterület kérdése. Az ő osztályérdekük vonzotta a magyar vezényszót, de taszította a magyar vámterületet. A közjogi politikának meddősége valójában csak akkor tűnt fel, mikor a hűvei megszerezték a névleges politikai hatalmat. Most már egészen világos, hogy a közjogi siker csak a tényleges hatalmat követi. Közjogi harcznak sikere csak úgy lehet, ha mögötte gazdasági erő áll. A Széchenyi politikájának ez a vezérlő igazsága soha sem világított még jobban.

Uj irányok, uj politika szükségességének legnagyobb erőssége az a tény, hogy a közjogi politikával még közjogi politikát sem lehet csinálni. Ez az uj politika azonban, a mint már kifejtettük, csak az általános egyenlő választói jog segítségével felszabadított néprétegek műve lehet.

Választójog és a nemzetiségi kérdés. A haladás hívei előtt csak két komoly aggodalom merülhet fel az általános, egyenlő választójoggal szemben.

Sokak lelkében felvetődött a kétség, vajjon a nemzeti villongások helyébe nem lépnek-e a nemzetiségi villongások? A küzdelem a pár vezényszóról nem terjed-e majd ki a szavak ezreire, a hadsereg szavairól az iskola, a bíróság, a hivatal szavaira?

Ez az aggodalom nem jogosult. Nemzetiségi villongásaink eddig is voltak. Sőt erősebbek, mint Ausztriában. A Lajtán túl nemzetiségi izgatókkal az elnöki csengőnek, a Lajtán innén a csendőri szurornynak gyül meg a baja.

A nemzetiségi küzdelmek az általános választói joggal nálunk csak enyhébb formát ölthetnek. Ausztriában a küzdelem enyhítésére hozták be az általános választói jogot. A nemzetiségi kérdés jelentős mérvben a nemzetiségi intelligencia kérdése. A választói jog általánosítása a tömegek gazdasági érdekeit tölja a politikai érdeklődés előterébe.

Erősen nem billentheti a mérleget a nemzetiségek javára a választójog általánosítása. Hiszen eddig is a választók 56²/₀-a volt csupán magyar. A felnőtt lakosságnak 51⁷/₀-a magyar. Ez a pár százalék lényegesen már azért sem élesitheti a nemzetiségi harczot, mert a nemzetiségeknek körülbelül 20⁰/₀-ánál nincs is nemzetiségi mozgalom és a felszabaduló nemzetiségi rétegek egy jelentékeny része a szocialista pártok híveiül szegődik.

A legjobb nemzetiségi politika, épugy mint a legjobb munkáspolitiká, a jogok kiterjesztése. Izolálásra, elkeseredés teremtésére, egy uj szolidaritás életre hívására az elnyomásnál mi sem alkalmasabb. Lehet-e Magyarország eljövendő nemzetiségi politikájának nyitánya egy nagyarányu jogfosztás? Ez a jogfosztás sokszorta erősebbé tenné a nemzetiségi küzdelmet, mint a nemzetiségi választók számának pár százalékkal való felemelése.

A választói jog fosztásánál rövidlátóbb politika alig képzelhető éppen „nemzeti” szempontból. Ez a politika csak a nem-

zetiségieknek és Ausztriának viszonyát erősíteni és a széthúzó, ezivakodó, jogfosztó Magyarországot gyengíteni a szabad Ausztriával szemben, a melyet magyar nemzetiségi szövetségesei is támogatnak.

A második veszedelem, melyet az A választójog és a klerikalizmus általános választói jogtól várnak progresszív irányu emberek, a klerikalizmus megerősödése.

Lehet, hogy a klerikalikus megszaporodnak, de a radikális pártok is feltétlenül megerősödnek az általános választójog behozatásával. A szocialista pártnál alig van feltétlenebb hive a szabad gondolkodásnak. Minden hátsó gondolat nélkül való hiveknek tömör csapata többet használ, mint egy egész serege a langyos félliberalisoknak, félklerikalikusoknak.

De különben a demokrácia kiterjesztése a klerikalizmus növekedését legfeljebb csak átmenetileg hozza magával. Ott, a hol a demokrácia a legerősebb, az általános választójog a legkiterjedtebb, ott legnagyobb az antiklerikalizmus. Az általános választói jog nem teremtett klerikalikus Franciaországot, nem kell félni, hogy klerikalikus Magyarországot teremt.

Az ellentétek kiélesbbitésének e téren egyébként csak üdvös hatása lehet. A lappangó, forrongó nemzetiségi küzdelemnél jobb a nyílt parlamenti harc. A lappangó klerikalizmusnál is jobb az álarc nélkül való klerikalizmus. Az általános választójog kényszeríteni fogja a klerikalizmus híveit a nyílt egyesülésre, mint Ausztriában történt, hol a keresztényszocialisták kénytelenek voltak az álarcot levetni és az ó-kerikalikusokkal egyesülni. És a nyílt ellenséggel könnyebb a küzdelem. Az általános választójogtól vártuk Magyarországon is a nemzetközi harci jog azon szabályának megvalósulását, a mely megköveteli, hogy az ellenség ne öltse magára a bajtárs ruháját, jelvényeit. De különben is az utolsó két év eseményei mutatják, hogy a klerikalizmus mennyire megerősödhetik a cenzusos választói rendszer alapján is.

Az általános választójog ellen felmerült Az európai fejlődés iránya. aggodalmak nem voltak gátjai annak a történelmi fejlődésnek, a mely napjainkban mindinkább a választójog általánossága és egyenlősége felé viszik a választójogi rendszereket. A választójog legrégebb és a feudalizmushoz legközelebb álló alakja az érdeképviseleti rendszer az osztrák választójogi reformmal tel-

jesen megdőlt. Nincs már választójogi rendszer Európában, a mely nyíltan megfelelő számú szavazatot biztosítana a nagybirtok és a nagytőke részére. A rendiségből való átmenet nyomai meglátszanak még a különböző cenzusokon alapuló választói jogokon is. Meglátszanak azokon a választójogi rendszereken, amelyek a vagyon bizonyos mértékéhez kötik a politikai jogokat, vagy pedig a műveltségnek csak bizonyos vagyon árán megszerezhető fokozataihoz. A cenzus vagy oly kis mértékre száll le, hogy alig választja el valami az általánosságtól, vagy pedig teljesen eltűnik. Anglia vagyoni cenzusa, az önálló háztartás igen közel jár az általánossághoz. Épp így az általánosság felé való közeledést jelez az olasz műveltségi cenzus, az elemi iskolák bizonyítványa. De a modern államok tekintélyes része elismerte a választói jog általánosságát és egyenlőségét. Franciaországban, a Németbirodalomban, Ausztriában, az Egyesült Államok nagy részében, Spanyolországban, nem is szólva a kis Svájcra és Görögországra, lehullottak a cenzus korlátai. Ez a fejlődési irányzat megmutatja Magyarország választójogának jövőjét. Csak hasztalan küzdelem lehet az, a mely ideig-óráig meg akarja akadályozni azt, hogy az a választójog, a melyet Bismarck nyilván nem ismert, mikor a porosz választói jogot a világ legnyomorultabb választójogának nevezte, általánossá és egyenlővé alakuljon át.

Az általános választójog meghamisítása.

Különböző előjelekből következtethetjük, hogy a magyar választójogi reform nem zárkózik el az egész művelt világot átfogó fejlődési irányzat elől és elfogadja annak jelszavait, hogy annál sikeresebben megkerülhesse az alapelveit. Sok módja van annak, hogy az általános és egyenlő választójogból olyan eredményt lehessen kihozni, a mely eredmény nem marad a cenzusos választójog által elért eredmények mögött. Vegyük szemügyre ezeket a módokat.

A plurális választói jog.

Az általános egyenlő választójognak politikai hatása Magyarországon abban rejlik, hogy jogokhoz juttat olyan néprétegeket, a melyek eddig a jogokból ki voltak zárva és ezáltal szóhoz juttat olyan irányokat, a melyek a gazdasági és kulturális haladás jelében küzdenek. Az olyan általános választójog, a mely egyik kezével ezeket a jogokat megadja, csupán azért, hogy másik kezével elvegye, viselheti az általános

nos választójog nevét, de semmikép sem valósíthatja meg annak a czélját. A többes, plurális szavazaton alapuló rendszer az általános választójog felírásával ellátott dugáru, a mely alapjában véve ezenzusus választójogot foglal magában. Széles néprétegek befolyásának szabad tért nem enged és lényegében a történelmi osztályok uralmát biztosítja. Minthogy az általános választójog a haladás hívei előtt csak azért kedves, mert nem a történelmet konzerválja, hanem új történelmet teremt, a plurális választójog, a mely erős módon fékezi az általános választói jogban rejlő hatalmas átalakító erőt, modern öltözete daczára épügy elvetendő, mint az érdekképviselőten vagy a ezenzuson alapuló választói jog.

A klerikalizmusnak egyik legerősebb támasza lesz a plurális választói jog, mint azt Belgiumnak, — az egyedüli államnak, hol a többszörös szavazat érvényben van — példája mutatja.

De a plurális választói jog nemesak azok szempontjából kárhuzatos, a kik a választói jog általánosságában és egyenlőségében a haladás lendítő kerekét látják. Nincs értelme azoknak a szempontjából sem, a kik a választójogi reformmal békét, az alsóbb osztályok megnyugtatót akarják elérni. A plurális szavazati jog nem vége a választójogi küzdelemnek, hanem annak újabb kezdete. Megerősítve olyan agitációs eszközökkel, a melyeket nem nyújtott a mai, nehezen áttekinthető, bonyolult ezenzusus választói jog. A régi időkben voltak büntetések, a melyek jelképezték az elkövetett bünt. A rágalmazó nyelvért vágták ki, a tolvajt kezétől fosztották meg. A többes szavazati jog nem azt a bűncselekményt jelképezi, a melyet a joguktól megfosztottak követtek el, hanem azt, a mely az új jogfosztásban nyilvánul. Az osztályuralomnak valóságos szimboluma, még pedig lázító jelképe az a választójog, a mely a politikai súlyt megtöbbszörözi a vagyoni súly növekedésével. S ennek a választói jognak a rikitóan osztályjellege nem fogja a tömegeket nyugton hagyni mindaddig, míg meg nem valósítják azt az általános választójogot, melynek a plurális választójog csak karrikaturája. A választójoggal járó forrongások, bérharczok és tüntetések csak erősebb és fokozottabb lánggal fognak égni a választójogi reform ily irányu megteremtése után, mint annak előtte. A nagybirtok azzal, hogy az általános választójog

érvényesülését megakadályozza, vagy késlelteti, az iparon és kereskedelmen üt egyet, mert a munkásosztály forrongása és elkeseredése, a politikai sztrájkok hatása első sorban ezen elemekre hat vissza.

A választási geometria.

A pluralitásnál nehezebben felismerhető, de veszedelmességét tekintve, egyenlő eszköze a választójog általánosságának és egyenlőségének megkerülésére a választókerületek politikai célok szerint való beosztása. Az olyan választói jog, a mely általános és egyenlő, de a melynél nincs meghatározva a választóknak az az egyenlő száma, a melyre egy képviselő esik, csak névben egyenlő, valóságban leplezett plurális választójogi rendszer. Nem a vagyonnak, hanem a lakóhelynek többes szavazati jogát jelenti, a mely azonban mindig úgy van megállapítva, hogy az uralkodó osztályérdeknek kedvezzen. A választójog reformja kell, hogy maga után vonja a gazdasági élet reformját, városok teremtését és megerősödését. A választókerületek egyenlőtlen beosztása, a vidéknek, a hátramaradásnak a város, a haladás ellen irányuló fegyvere. A mint a többes szavazati jog tulsulyt biztosít a vagyonnak, épúgy akarja biztosítani a választási geometria a tulsulyt a reakció részére. A ki igaz barátja a választójog általánosságának és egyenlőségének, az kell, hogy elkeseredett ellensége legyen a választási geometriának. Pedig erősen félt, hogy a választójogi reform Magyarországon a kikerekítést, a kerületbeosztás művészetét s így a geometria tudományát eddig nem remélt tökélyre fogja juttatni. A választási geometria visszaélései csak erős és elszánt küzdelemmel gátolhatók meg. És nekünk annál inkább van okunk hárcot folytatni a jogfosztás ezen módja ellen, mert vannak ezirányú tradícióink és tapasztalataink. Az igazság szerint magyar és nem angol nevet (gerrymandering) kellett volna adni a visszaélések ezen fajtájának. Ha a törvényhatóságoknak és a kormányoknak szabad kezet adunk a választókerületek beosztásánál, akkor megint olyan eredményeket fogunk látni, mint a jelenben. Választókerületek fognak egymás mellett elterülni, a melyek választóinak száma 140 és 13000 között váltakozik és tanúi leszünk az olyan épületes látványnak, hogy míg nem egy hátramaradt vidék néhány száz főből álló nemzetfentartó intelligenciája képviselőt választ, addig a közel milliónyi lakosú fővárosnak mindössze 9 képviselője van.

A választójog általánosságának és nyilvános vagy titkos szavazás egyenlőségének hatásait nagyon könnyen leronthatja a választás nyilvánossága. Különösen veszedelmes eszköz a nyilvános szavazás nálunk, a hol a lakosságnak túlnyomó része lakik falun és igen elenyésző része városban. Kétségtelen, hogy a befolyásolás, a presszió sokkal erősebb és sokkal eredményesebb a vidéki, mint a városi lakosság körében. Míg a választási geometria a városok befolyását csökkentené, addig a szavazás nyilvánossága a földmivelő proletariátus százezreit akadályozná meg jogának szabad gyakorlásában. A titkosság követelményéhez az általános és egyenlő választói jog minden őszinte hívének ragaszkodnia kell. A titkos szavazás ellenségei azt szeretik hangoztatni, hogy a magyar ember „egyenes” jellemével ellenkezik a szavazás ezen módja. Ez az ellenvetés azonban nem birhat súlylyal azok előtt, a kik ismerik egy magyar választás igazi lefolyását. 1848., illetőleg 1861. óta van a nyilvános szavazás érvényben, s nincs állama Európának, melyben a választási korrupcezió, a megvesztegetés, etetés-itatás oly mérvet öltött volna, mint nálunk, úgy hogy ezen tekintetben a Balkán-államokkal egyenlő színvonalon állunk. A kik a magyar ember egyenes jellemét nem féltik a megvesztegetés csábjaitól, ne féltsek azok a titkos választástól sem, annál is inkább, mert a titkos szavazás mindenütt a vesztegetés leghathatósabb ellen-szerének bizonyult. De még egy szempont szól a választás titkossága mellett. Ha a pluralitást ki is dobjuk az ajtón, a szavazás nyilvánosságával visszajön az ablakon. Minden nagybirtokos, minden főszolgabíró nem két, hanem 100—200 szavazatot gyakorol, mert a tőle függő egyének nyilvános választás mellett mindig kénytelenek arra szavazni, a kit ő jelöl.

Nagyon közel áll a cenzusos választói joghoz. Állandó település. az az általános választói jog, a mely a szavazati jogot bizonyos helyen huzamosabb időn át való tartózkodáshoz köti. Ez a korlátozás szintén egyik eszköze annak a törekvésnek, a melyik az általános választójog épületét lakályossá akarja tenni a reakció számára. A legprogresszivebb néprétegnek, az örökös vándorlásra utalt munkásságnak választójogát csonkítja meg ez a korlát. És különösen káros lesz a befolyása Magyarországon, a hol átmeneti időket élünk, és a hol valószínűleg a közel jövőben nagy arányu vándorlás fog megindulni a vidékről a város felé. A

huzamosabb lakáshoz kötött választói jog a földmivelő proletariátus előrehaladottabb választórétegeitől veszi el a választójogot a maradék rétegek javára. Ez ellen az intézkedés ellen épügy kell küzdenünk, mint akár nyilvános szavazás, akár a választási geometria visszaélései ellen.

Politikai büntettesek választhatósága.

Egy olyan terv merült fel nemrégiben az általános választójog hatásainak ellenszerül, a melynek pártját aligha találnók meg a művelt Európa törvényhozásaiban. Ez a terv nem a választói jogot, hanem a választhatósági jogot korlátozza. Nem cenzushoz köti a választhatóságot, hanem a büntetlen előélet egy bizonyos fajtájához. Ne gondoljuk, hogy a párbajozókat zárja ki a törvényhozásból, nem . . . kizárja a politikai büntetteseket. A hosszas és erős küzdelmek útján kialakult demokrácia a politikai büntetés részére enyhébb és meg nem gyalázó büntetést szabott ki. Az új magyar demokrácia a politikai büntetést egy sorba helyezi a nyereség vágyból elkövetett bűncselekmények tettéseivel. Ezt a haladást aligha üdvözölhetjük. Semmikép sem válik majd az igazságszolgáltatásnak díszére, ha politikai jogok bakójának szerepére lesz kárhoztatva. Politikai ellenfelek kivégzése enyhébb formában fog majd ezzel a reformintézménnyel ujjaszületni. De nemcsak, hogy az elégtelenséget fogja növelni és a bíróság tekintélyét súlyosítani ez az intézkedés, hanem mint a legtöbb politikai üldözés, komoly eredményt alig fog elérni. Hatása csak annyi lesz, hogy az elitelt vezetők helyére ujonczok ezrei lépnek és ha az üldözés gyakori lesz, a politikai bűncselekmények minden fajára nézve ki fog alakulni a stróman-rendszer, a mely a sajtójogi üldözés hatása alatt, a sajtó útján elkövetett bűncselekményekre vonatkozóan már eleddig is kifejlődött.

A választójogi reform tempója.

Sokan lassítani szeretnék a magyar választójogi reform tempóját. Megemlítik, hogy Anglia, a demokratikus Anglia is meglehetősen lassan haladt hosszú időn át a választójogi reform útján. De elfeledik, hogy Angliának a lassu haladáshoz ideje volt. Anglia valamikor a demokratikus haladás élén ment, míg Magyarország jelenleg a haladás menetének leghátulján kullog. Angliában, a szűk választói jog ideje alatt is már erős polgári osztály fejlődött ki, a melynek az agráriusokkal való küzdelme megteremtette a maga gyümölcseit a munkásosztály számára is. Mig Magyarországon a birtokos

osztályok egyeduralma idejében az osztályoknak ilyen élénk és hasznos versenye teljesen hiányzik. A választójogi reform ütemének nálunk most gyorsnak kell lenni első sorban azért, mert minden reformmozgalomunk mindezideig rendkívül lassu volt és Magyarország nemcsak a közigazgatásban, hanem gazdasági és kulturális életében is a restanciák országa. Gyorsan kell megteremtünk az ipari Magyarországot, gyorsan kell létrehozunk a magyar kapitalizmust, ha nem akarunk a küzdő és nálunk fejlődöttebb államok versenyében teljesen elpusztulni. Ennek a gyors átalakulásnak, Magyarország produktivitása emelésének a jelenben a legsürgősebb eszköze a produktiv osztályoknak, a produktiv munkának adott jog, az általános és egyenlő választójog megteremtése. A nyugat Kinája sokáig nem maradhatunk. Magyarországnak rövidesen választania kell a között, hogy el akar-e pusztulni, vagy át akarja-e venni a nyugat Japánjának szerepét.